

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 3.4.2020
COM(2020) 135 final

2020/0051 (COD)

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

**kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1215/2009, kterým se zavádějí mimořádná
obchodní opatření pro země a území účastníci se procesu stabilizace a přidružení
zavedeného Evropskou unií či s tímto procesem spjaté**

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Navrhovaná autonomní obchodní opatření jsou jedním z nástrojů provádění politiky EU vůči západnímu Balkánu, jak je definováno v procesu stabilizace a přidružení, který Evropská komise zahájila v květnu 1999. Na zasedání v Lisabonu ve dnech 23. a 24. března 2000 Evropská rada prohlásila, že dohodám o stabilizaci a přidružení uzavřeným se stranami ze západního Balkánu má předcházet asymetrická obchodní liberalizace. Asymetrická obchodní liberalizace byla zajištěna nařízením Rady (ES) č. 1215/2009, kterým se zavádějí mimořádná obchodní opatření pro země a území účastnící se procesu stabilizace a přidružení či s tímto procesem spjaté, s dobou platnosti do 31. prosince 2020.

Mezi Unií a všemi dotčenými stranami ze západního Balkánu byly již dohody o stabilizaci a přidružení uzavřeny; poslední dohoda s Kosovem* vstoupila v platnost dne 1. dubna 2016.

S ohledem na rozdíly v rozsahu liberalizace celních sazeb v rámci smluvních režimů, které byly vytvořeny mezi Unií a všemi účastníky procesu stabilizace a přidružení, a na preference udělené podle nařízení (ES) č. 1215/2009 se navrhuje prodloužit dobu platnosti nařízení (ES) č. 1215/2009 do 31. prosince 2025.

• Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky

Návrh je v souladu s trvalou podporou EU, pokud jde o postupnou hospodářskou integraci tohoto regionu do EU i jednotlivé přístupové procesy.

Ačkoli většina obchodních preferencí původně udělených zemím západního Balkánu prostřednictvím autonomního obchodního režimu byla začleněna do jejich příslušné dohody o stabilizaci a přidružení s Unií, i omezené preference poskytnuté prostřednictvím tohoto nařízení stále představují cennou podporu pro regionální hospodářství. Tyto preference umožňují pozastavení specifických cel, která se obvykle vztahují na ovoce a zeleninu, a zahrnutí celkové kvóty pro víno, která je k dispozici po vyčerpání příslušných vnitrostátních kvót pro víno poskytnutých jednotlivým zemím.

Systém autonomních obchodních opatření přispěl k rozšíření celkového obchodu mezi EU a zeměmi západního Balkánu, který v roce 2018 přesáhl 54 miliard EUR. EU je hlavním obchodním partnerem, který představuje více než 72 % celkového obchodu regionu.

• Soulad s ostatními politikami Unie

Tento návrh je plně v souladu se Sofijským prohlášením ze dne 17. května 2018, v němž se EU zavázala posílit a zintenzívnit své zapojení na všech úrovních na podporu politické, hospodářské a sociální transformace regionu. Je rovněž v souladu s politickými směry nové Komise, které znovu potvrdily evropskou perspektivu západního Balkánu a její významnou úlohu v pokračujícím reformním procesu v celém regionu. Evropská unie si klade za cíl podporovat mír, stabilitu a hospodářský rozvoj v regionu a nabídnout těmto zemím vyhlídky na začlenění do EU.

* Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právní základ**

Právním základem návrhu je čl. 207 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie.

- **Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Proporcionalita**

Ukázalo se, že navrhovaná opatření měla pozitivní dopad na zvýhodněné země v tom, že přispěla k jejich hospodářskému rozvoji, zejména vytvořením silného partnerství mezi podniky EU a místními producenty v regionu západního Balkánu. Návrh na prodloužení opatření o dalších pět let se proto považuje za nejvhodnější opatření k tomu, aby se zajistil trvalý hospodářský rozvoj partnerů ze západního Balkánu a současně aby se předešlo velmi dlouhému a složitému procesu změny každé jednotlivé dvoustranné obchodní dohody v rámci dohod o stabilizaci a přidružení.

- **Volba nástroje**

Autonomní obchodní opatření umožňují Evropské unii – za výjimečných okolností – poskytnout velmi specifické a cílené preference, které by jinak nebyly uděleny v rámci dohody o volném obchodu, neboť by vytvořily precedenty, které nejsou v zájmu Unie.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Hodnocení *ex post* / kontroly účelnosti platných právních předpisů**

Vzhledem k velmi omezené oblasti působnosti opatření nebylo provedeno žádné formální hodnocení *ex post*.

- **Konzultace se zúčastněnými stranami**

Neproběhly žádné formální konzultace se zúčastněnými stranami, mezi zvýhodněnými stranami však existuje jednomyslný a opakovaný zájem o pokračování opatření, přičemž evropské hospodářské subjekty prostřednictvím různých komunikačních platforem zřízených útvarů Komise pro výrobní odvětví EU nevznesly námitky.

- **Sběr a využití výsledků odborných konzultací**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Posouzení dopadů**

Soubor nástrojů pro zlepšování právní úpravy výslovně vyjímá prodloužení platnosti stávajících protokolů se třetími zeměmi z posouzení dopadů.

Navrhovaná opatření jsou zavedena již téměř dvacet let, ale nyní jsou mnohem omezenější, neboť většina preferencí byla postupně začleněna do jednotlivých dohod o stabilizaci a přidružení mezi EU a zvýhodněnými stranami. Vzhledem k tomu, že se odhadovaný dopad považuje za zanedbatelný, pokud jde o cla prominutá ze strany EU – přibližně 23,5 milionu EUR v případě všech šesti zvýhodněných stran na základě hodnoty dovozu v roce 2018 – považuje se prodloužení opatření za nejlepší záruku naplnění závazku EU v oblasti obchodní

integrace západního Balkánu. Rovněž by přispělo k zajištění stability podmínek přístupu na trh pro hospodářské subjekty v regionu i v EU.

Na základě posouzení Komise v návaznosti na návštěvy na místě v regionu se ukázalo, že opatření jsou přínosná pro velký počet malých zemědělských producentů a mnoho z těchto místních producentů vytvořilo silná partnerství s podniky v EU. Nebude-li nařízení (ES) č. 1215/2009 prodlouženo do 31. prosince 2020, budou země západního Balkánu dočasně zbaveny přístupu na tento liberalizovaný trh, pokud jde o klíčové zemědělské produkty (ovoce a zelenina), které jsou pro tento citlivý region velmi důležité.

EU by měla všemi prostředky zabránit opakování situace z roku 2010, kdy nebylo možné o prodloužení hlasovat včas, čímž došlo na zemědělských trzích západního Balkánu k závažným narušením. Žádost o vrácení cla se zpětnou účinností by neměla být alternativou, neboť jde o složitý postup, respektive vyžaduje velkou administrativní zátěž a trvá měsíce, než jsou hospodářským subjektům proplaceny náklady. Narušení právního rámce by nejen vedlo k okamžité hospodářské újmě, ale také by vyslalo signál o nestabilním a nejistém podnikatelském prostředí.

- **Účelnost právních předpisů a zjednodušení**

Vzhledem k tomu, že navrhovaná opatření již existují téměř 20 let, jsou zvýhodněné strany velmi dobře informovány a vědí, jak splnit podmínky stanovené v nařízení. Kromě toho návrh nařízení ruší odstavce, které již zastaraly, neboť aktualizuje a ruší zastaralá ustanovení.

- **Základní práva**

Ustanovení čl. 2 odst. 1 písm. d) nařízení (ES) č. 1215/2009 podmiňuje poskytnutí preferenčního zacházení tím, že se zvýhodněné strany zdrží vážného a soustavného porušování lidských práv, mezi něž spadají i základní pracovní práva, základních zásad demokracie a právního státu.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Navrhovaným nařízením nevznikají náklady pro rozpočet EU. V letech 2020 až 2025 nedojde k dodatečné ztrátě celních příjmů, pokud jde o produkty pocházející ze současných zvýhodněných stran. Hypotetické příjmy, které mohly být vybrány z dodatečných nových dovozů, se nepovažují za ztrátu celních příjmů.

5. OSTATNÍ PRVKY

- **Plány provádění a způsoby monitorování, hodnocení a podávání zpráv**

Na zasedáních podvýborů konaných v rámci dohod o stabilizaci a přidružení je sledování a podávání zpráv o využívání dvoustranných preferencí pravidelně na pořadu dvoustranných jednání s partnery ze západního Balkánu.

- **Informativní dokumenty (u směrnic)**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu**

Návrh obsahuje tři soubory ustanovení týkající se:

- 1) Změny označení dvou zvýhodněných stran na základě nejnovější dohodnuté terminologie, konkrétně nahrazení označení „Bývalá jugoslávská republika Makedonie“ označením „Severní Makedonie“ a nahrazení označení „celní území Kosova“ označením „Kosovo*“, jak je stanoveno v dohodě o stabilizaci a přidružení s EU. Na tomto základě se všechny odkazy na „země“ nebo „země a území“ nahrazují slovy „strany“.
- 2) Aktualizace článku 3 v návaznosti na změny zavedené nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1464 ze dne 2. června 2017: vzhledem k tomu, že jednostranné preference Kosova byly zahrnuty do dohody o stabilizaci a přidružení mezi EU a Kosovem, která vstoupila v platnost dne 1. dubna 2016, se autonomní obchodní preference již netýkají žádných koncesí v oblasti rybolovu ani obchodu s hovězím masem. Z důvodu jasnosti se proto navrhuje odstranit veškeré odkazy na tyto dvě kategorie produktů.
- 3) Prodloužení použitelnosti nařízení do 31. prosince 2025.

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1215/2009, kterým se zavádějí mimořádná obchodní opatření pro země a území účastníci se procesu stabilizace a přidružení zavedeného Evropskou unií či s tímto procesem spjaté

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 207 odst. 2 této smlouvy,
s ohledem na návrh Evropské komise,
po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,
v souladu s řádným legislativním postupem,
vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Nařízení Rady (ES) č. 1215/2009¹ poskytlo neomezený bezcelní přístup na trh Unie pro téměř všechny produkty pocházející ze stran účastníků se procesu stabilizace a přidružení v totéž rozsahu jako ve dvoustranných dohodách a do doby, než byly tyto dohody s dotýcnými stranami uzavřeny.
- (2) Dohody o stabilizaci a přidružení byly uzavřeny se všemi šesti stranami, přičemž poslední dohoda mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Kosovem* na straně druhé vstoupila v platnost dne 1. dubna 2016.
- (3) Nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1464² bylo nařízení (ES) č. 1215/2009 změněno s cílem odstranit dvoustranné preference poskytované Kosovu, ale zachovat jednostranné preference poskytnuté všem zvýhodněným stranám západního Balkánu v podobě pozastavení všech cel na produkty uvedené v kapitolách 7 a 8 kombinované nomenklatury a přístupu k celkové celní kvótě pro víno ve výši 30 000 hl.
- (4) S ohledem na tyto rozdíly v rozsahu liberalizace celních sazeb v rámci smluvních režimů, které byly vytvořeny mezi Unií a všemi účastníky procesu stabilizace a přidružení, a na preference udělené podle nařízení (ES) č. 1215/2009 se navrhuje prodloužit dobu použitelnosti nařízení (ES) č. 1215/2009 do 31. prosince 2025.

¹ Nařízení Rady (ES) č. 1215/2009 ze dne 30. listopadu 2009, kterým se zavádějí mimořádná obchodní opatření pro země a území účastníci se procesu stabilizace a přidružení zavedeného Evropskou unií či s tímto procesem spjaté (Úř. věst. L 328, 15.12.2009, s. 1).

* Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

² Nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1464 ze dne 2. června 2017, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1215/2009, pokud jde o obchodní úlevy udělené Kosovu poté, co vstoupila v platnost dohoda o stabilizaci a přidružení mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Kosovem na straně druhé.

- (5) Prodloužení doby použitelnosti nařízení (ES) č. 1215/2009 se považuje za nejlepší záruku naplnění závazku Unie k obchodní integraci západního Balkánu. Rovněž by mělo přispět k zajištění stability podmínek přístupu na trh pro hospodářské subjekty v regionu i v Unii.
- (6) Kromě toho je třeba změnit označení dvou zvýhodněných zemí, aby odráželo nejnovější dohodnutou terminologii.
- (7) Nařízení (ES) č. 1215/2009 by proto mělo být odpovídajícím způsobem změněno,
- PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:**

Článek 1

Nařízení (ES) č. 1215/2009 se mění takto:

- 1) Článek 1 se nahrazuje tímto:

„Článek 1

Preferenční zacházení

1. Produkty pocházející z Albánie, Bosny a Hercegoviny, Kosova*, Černé Hory, Severní Makedonie a Srbska, které spadají do kapitol 7 a 8 kombinované nomenklatury, mohou být dováženy do Unie bez množstevních omezení a opatření s rovnocenným účinkem a s osvobozením od cel a poplatků s rovnocenným účinkem.
 2. Na produkty pocházející z Albánie, Bosny a Hercegoviny, Kosova, Černé Hory, Severní Makedonie a Srbska se nadále vztahují ustanovení tohoto nařízení, ve kterých je to výslovně stanoveno. Na uvedené produkty se rovněž vztahuje jakákoli koncese stanovená v tomto nařízení, která je výhodnější než koncese udělená v rámci dvoustranných dohod mezi Unií a uvedenými stranami.“
- 2) Článek 2 se mění takto:
- a) v odstavci 1 se písmena a), b), c) a d) nahrazují tímto:
„a) definici pojmu „původní produkty“ podle nařízení Komise v přenesené pravomoci 2015/2446 hlavy II kapitoly 1 oddílu 2 pododdílů 4 a 5 a prováděcího nařízení Komise 2015/2447 hlavy II kapitoly 2 oddílu 2 pododdílů 10 a 11;
b) závazku stran podle článku 1 nezavádět nová cla a poplatky s rovnocenným účinkem ani nová množstevní omezení nebo opatření s rovnocenným účinkem na dovoz produktů pocházejících z Unie, nezvyšovat úroveň platných cel nebo poplatků a nezavádět žádná jiná omezení od 30. září 2000;
c) zapojení zvýhodněných stran do účinné správní spolupráce s Unií s cílem předejít jakémukoli nebezpečí podvodu a
d) zdržení se vážného a soustavného porušování lidských práv, mezi něž spadají i základní pracovní práva, základních zásad demokracie a právního státu, stranami uvedenými v článku 1.“;
 - b) odstavec 3 se nahrazuje tímto:

*

Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

„Nesplňuje-li některá strana podmínky stanovené v odst. 1 písm. a), b) nebo c) nebo v odstavci 2, může Komise prostřednictvím prováděcích aktů zcela či částečně pozastavit výhody vyplývající z tohoto nařízení pro dotčenou stranu. Tyto prováděcí akty se přijímají přezkumným postupem podle čl. 8 odst. 4.“

3) Článek 3 se mění takto:

a) odstavec 1 se nahrazuje tímto:

„Pro některé produkty vína uvedené v příloze I a pocházející ze zvýhodněných stran uvedených v článku 1 se cla platná pro dovoz do Unie pozastavují během období, ve výši, v mezích celních kvót Unie a za podmínek, které jsou uvedeny pro každý produkt a každý původ ve zmíněné příloze.“;

b) odstavec 2 se zrušuje.

4) Článek 4 se zrušuje.

5) V článku 5 se první pododstavec nahrazuje tímto:

„Komise spravuje celní kvóty uvedené v čl. 3 odst. 1 tohoto nařízení v souladu s prováděcím nařízením Komise (EU) 2015/2447 hlavou II kapitolou 1 oddílem 1.“

6) V článku 7 se písmena b) a c) nahrazují tímto:

„b) nezbytné změny vyplývající z poskytnutí obchodních preferencí v rámci jiných dohod mezi Unií a stranami uvedenými v článku 1;

c) úplné nebo částečné pozastavení výhod vyplývajících z tohoto nařízení pro dotčenou stranu, pokud tato strana nesplňuje podmínky stanovené v čl. 2 odst. 1 písm. d).“

7) V článku 10 se odstavec 1 se mění takto:

a) úvodní věta v prvním pododstavci se nahrazuje tímto:

„Pokud Komise usoudí, že existují dostatečné důkazy o podvodu nebo o neposkytnutí správní spolupráce potřebné k ověření dokladu o původu nebo že vývoz do Unie vzrostl výrazně nad běžnou úroveň produkčních a vývozních kapacit nebo že strany uvedené v článku 1 nedodržují čl. 2 odst. 1 písm. a), b) nebo c), může přijmout opatření k úplnému nebo částečnému pozastavení úpravy stanovené tímto nařízením na dobu tří měsíců s výhradou, že předem:“;

b) písmena b) a c) v prvním pododstavci se nahrazují tímto:

„b) vyzve členské státy, aby přijaly nezbytná preventivní opatření na ochranu finančních zájmů Unie a/nebo k zajištění dodržování čl. 2 odst. 1 zvýhodněnými stranami;

8) c) zveřejní v *Úředním věstníku Evropské unie* oznámení prohlašující, že existuje důvodná pochybnost o používání preferenčního zacházení a/nebo o dodržování čl. 2 odst. 1 dotyčnou zvýhodněnou stranou, která může mít dopad na její právo dále využívat výhody poskytované tímto nařízením.“

9) V článku 12 se druhý pododstavec nahrazuje tímto:

„Použije se do 31. prosince 2025.“

10) Příloha I se nahrazuje zněním uvedeným v příloze tohoto nařízení.

Článek 2

Toto nařízení vstupuje v platnost sedmým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V Bruselu dne

*Za Evropský parlament
předseda*

*Za Radu
předseda/předsedkyně*

